

Lelandov model (zahrnutie transakčných nákladov)

:: Lelandov model (zahrnutie transakčných nákladov) ::

- Lelandov model (Hayne E. Leland: *Option Pricing and Replication with Transactions Costs*, 1985)
- Bid a ask cena akcie: S_{bid} , S_{ask} - definujeme
  - $S = (S_{bid} + S_{ask})/2$
  - $c = (S_{ask} - S_{bid})/S$
- Transakčné náklady na jednu transakciu: $(c/2)S$
- Aké by malo byť c ? Zrátajme si na ukážku, čomu sa rovná pre tieto akcie: (Ide o bid a ask ceny iba v jednom konkrétnom okamihu, pre presnejší odhad by sme potrebovali viac dát.)

Amazon.com, Inc. (NasdaqGS: AMZN)	
REAL-TIME 176.42 ↓ -3.59 (-1.99%) 10:02AM EDT	
Last Trade:	178.76
Trade Time:	9:46AM EDT
Change:	↓ 1.25 (0.69%)
Prev Close:	180.01
Open:	178.04
Bid:	178.76 x 300
Ask:	178.84 x 100
1y Target Est:	190.52
Day's Range:	177.05 - 178.91
52wk Range:	105.80 - 191.60
Volume:	732,471
Avg Vol (3m):	5,399,260
Market Cap:	80.62B
P/E (ttm):	70.66
EPS (ttm):	2.53
Div & Yield:	N/A (N/A)

Yahoo! Inc. (NasdaqGS: YHOO)	
REAL-TIME 16.15 ↓ -0.47 (-2.83%) 10:04AM EDT	
Last Trade:	16.36
Trade Time:	9:48AM EDT
Change:	↓ 0.26 (1.56%)
Prev Close:	16.62
Open:	16.34
Bid:	16.37 x 2000
Ask:	16.38 x 5000
1y Target Est:	18.55
Day's Range:	16.21 - 16.40
52wk Range:	12.94 - 18.68
Volume:	1,865,183
Avg Vol (3m):	23,054,300
Market Cap:	21.42B
P/E (ttm):	18.18
EPS (ttm):	0.90
Div & Yield:	N/A (N/A)

Microsoft Corporation (NasdaqGS: MSFT)	
REAL-TIME 24.94 ↓ -0.43 (-1.69%) 10:04AM EDT	
Last Trade:	25.13
Trade Time:	9:48AM EDT
Change:	↓ 0.24 (0.94%)
Prev Close:	25.37
Open:	25.08
Bid:	25.11 x 7300
Ask:	25.12 x 13000
1y Target Est:	33.57
Day's Range:	25.01 - 25.16
52wk Range:	22.73 - 31.58
Volume:	4,040,278
Avg Vol (3m):	59,064,700
Market Cap:	211.17B
P/E (ttm):	10.73
EPS (ttm):	2.34
Div & Yield:	0.64 (2.50%)

• PDR pre ceny derivátov:

- Replikačné portfólio v Black-Scholesovom modeli: 1 opcia, δ akcií (podľa delta hedžingu) spojité obchodovanie.
- V prípade transakčných nákladov: 1 opcia, δ akcií (podľa delta hedžingu), portfólio meníme v intervaloch dĺžky Δt , počet transakcií je $|\Delta\delta|$
- Zmena hodnoty portfólia:

$$\Delta\pi = \Delta V + \delta\Delta S - \frac{c}{2}S|\Delta\delta|$$

- Na prednáške:

$$\frac{\partial V}{\partial t} + \frac{1}{2}\sigma^2 S^2 \left(1 - \frac{c}{\sigma\sqrt{\Delta t}} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \text{sign} \left(\frac{\partial^2 V}{\partial S^2} \right) \right) \frac{\partial^2 V}{\partial S^2} + rS \frac{\partial V}{\partial S} - rV = 0$$

• Pre call a put opciu:

- Definujeme Lelandovo číslo

$$Le = \frac{c}{\sigma} \sqrt{\frac{2}{\pi}}$$

$$\sigma\sqrt{\Delta t} \sqrt{\pi}$$

- o Pre Lelandovo číslo z intervalu (0,1) dostávame cenu call, resp. put opcie pomocou Black-Scholesovho vzorca s upravenou volatilitou:

$$\sigma_{TC}^2 = (1 - Le)\sigma^2$$

Dôkaz: dosadíme do rovnice, využijeme, že cena call a put opcie v Black-Scholesovom modeli je konvexná funkcia premennej S.

:: Cvičenia (1) ::

1. Napište funkciu, ktorá počíta hodnotu Lelandovho čísla (v závislosti of volatility akcie, konštanty c, intervalu medzi dvoma zaisteniami portfólia). Napište funkciu, ktorá overí podmienku, že Lelandovo číslo je z intervalu (0,1). Ak je splnená, vypočíta hodnotu call a put opcie za prítomnosti transakčných nákladov (parametre: cena akcie, expiračná cena, volatilita, čas do expirácie, úroková miera, konštanta c, interval medzi dvoma zaisteniami portfólia).
2. Zvoľte si parametre akcie a opcie, a úrokovú mieru - vstupy potrebné do Lelandovho modelu. Aké časy medzi dvoma zmenami portfólia sú prípustné? Pre jeden z nich vypočítajte cenu opcie a porovnajte ju s Black-Scholesovou cenou.

:: Modelovanie bid-ask spread pomocou Lelandovho modelu ::

- Cenu z predchádzajúceho odvodenia môžeme považovať za **ponuku na kúpu opcie**.
- Ak chceme odvodiť **ponuku na predaj**, uvažujeme portfólio, v ktorom dlhujeme jednu opciu. Toto portfólio hedžujeme. Rovnakým postupom dostaneme:

$$\frac{\partial V}{\partial t} + \frac{1}{2}\sigma^2 S^2 \left(1 + \frac{c}{\sigma\sqrt{\Delta t}} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \operatorname{sign}\left(\frac{\partial^2 V}{\partial S^2}\right)\right) \frac{\partial^2 V}{\partial S^2} + rS \frac{\partial V}{\partial S} - rV = 0$$

- Cenu call, resp. put opcie znovu dostaneme pomocou Black-Scholesovho vzorca, pričom upravená volatilita je:

$$\sigma_{TC}^2 = (1 + Le)\sigma^2$$

- To znamená, že upravené volatility sú:

$$\sigma^2(1 + Le) = \sigma_{ask}^2, \quad \sigma^2(1 - Le) = \sigma_{bid}^2$$

a rozdiel medzi ask a bid cenou je

$$V^{ec}(S, t; \sigma(1 + Le)^{\frac{1}{2}}) - V^{ec}(S, t; \sigma(1 - Le)^{\frac{1}{2}})$$

- Tieto výsledky nám umožňujú **odhadnúť parametre modelu z dát**:

1. Vypočítame implikované bid a ask volatility σ_{bid} a σ_{ask} z bid a ask ceny opcie:

$$V_{real}^{ask} = V^{ec}(S_{real}, t; \sigma_{ask}), \quad V_{real}^{bid} = V^{ec}(S_{real}, t; \sigma_{bid})$$

2. Riešením sústavy rovníc vypočítame parametre σ (implikovaná volatilita), Le:

$$\sigma^2(1 + Le) = \sigma_{ask}^2, \quad \sigma^2(1 - Le) = \sigma_{bid}^2$$

3. Z bid a ask ceny akcie vypočítame konštantu c z Lelandovho modelu.

4. Nakoniec vypočítame implikovaný čas medzi dvoma prerovnaniami portfólia pri hedžingu opcie:

$$\Delta t = \frac{2}{\pi} \frac{C^2}{\sigma^2 Le^2}$$

:: Cvičenia (2) ::

1. Použite uvedený postup na odhad parametrov Lelandovho modelu pomocou niektorej z nasledovných call opcií (dáta sú zo 18. 4 2011|):

View By Expiration: Apr 11 | **May 11** | Jun 11 | Jul 11 | Oct 11 | Jan 12 | Jan 13

Call Options Expire at close Friday, May 20, 2011

Strike	Symbol	Last	Chg	Bid	Ask	Vol	Open Int
120.00	AMZN110521C00120000	57.95	↓ 5.95	57.25	58.00	10	17
130.00	AMZN110521C00130000	48.05	↓ 2.50	48.45	48.75	10	45
135.00	AMZN110521C00135000	43.10	↓ 8.00	43.55	43.85	10	12
140.00	AMZN110521C00140000	38.20	↓ 2.30	38.65	38.95	10	41
145.00	AMZN110521C00145000	35.55	0.00	33.10	33.50	3	141
150.00	AMZN110521C00150000	28.55	↓ 2.15	29.15	29.40	11	323
155.00	AMZN110521C00155000	23.22	↓ 3.13	24.60	24.80	2	209
160.00	AMZN110521C00160000	19.15	↓ 2.35	20.25	20.45	1	729
165.00	AMZN110521C00165000	16.25	↓ 1.15	16.25	16.35	42	425
170.00	AMZN110521C00170000	11.60	↓ 1.90	11.85	12.00	7	862
175.00	AMZN110521C00175000	9.37	↓ 0.88	9.25	9.45	248	2,130

180.00	AMZN110521C00180000	6.80	↓ 0.55	6.70	6.85	266	3,538
185.00	AMZN110521C00185000	4.50	↓ 0.65	4.55	4.65	137	4,534
190.00	AMZN110521C00190000	3.00	↓ 0.45	2.98	3.05	37	4,578
195.00	AMZN110521C00195000	1.90	↓ 0.24	1.92	1.94	83	6,428
200.00	AMZN110521C00200000	1.20	↓ 0.21	1.20	1.23	50	1,903
205.00	AMZN110521C00205000	0.76	↓ 0.13	0.74	0.77	86	1,385
210.00	AMZN110521C00210000	0.54	0.00	0.46	0.49	463	1,357
215.00	AMZN110521C00215000	0.37	0.00	0.27	0.32	629	902
220.00	AMZN110521C00220000	0.19	↓ 0.05	0.19	0.25	3	453
225.00	AMZN110521C00225000	0.17	0.00	0.14	0.24	153	1,166
230.00	AMZN110521C00230000	0.15	0.00	0.08	0.19	35	294
235.00	AMZN110521C00235000	0.07	0.00	N/A	0.15	4	254
240.00	AMZN110521C00240000	0.16	0.00	N/A	0.13	3	3
245.00	AMZN110521C00245000	0.12	0.00	N/A	0.10	10	10

Put Options								Expire at close Friday, May 20, 2011	
Strike	Symbol	Last	Chg	Bid	Ask	Vol	Open Int		
95.00	AMZN110521P00095000	0.04	0.00	N/A	0.25	37	39		
100.00	AMZN110521P00100000	0.11	0.00	N/A	0.25	7	83		
105.00	AMZN110521P00105000	0.05	↓ 0.05	N/A	0.05	7	127		
110.00	AMZN110521P00110000	0.04	0.00	N/A	0.12	133	86		
115.00	AMZN110521P00115000	0.07	0.00	N/A	0.25	9	126		
120.00	AMZN110521P00120000	0.07	0.00	N/A	0.15	90	184		
125.00	AMZN110521P00125000	0.08	↓ 0.01	N/A	0.10	8	219		
130.00	AMZN110521P00130000	0.14	0.00	0.11	0.14	60	871		
135.00	AMZN110521P00135000	0.19	↓ 0.02	0.18	0.28	1	289		
140.00	AMZN110521P00140000	0.28	0.00	0.30	0.36	24	936		
145.00	AMZN110521P00145000	0.51	↑ 0.14	0.48	0.54	10	1,322		
150.00	AMZN110521P00150000	0.81	↑ 0.14	0.76	0.79	3	2,491		
155.00	AMZN110521P00155000	1.28	↑ 0.25	1.16	1.21	26	2,844		
160.00	AMZN110521P00160000	1.94	↑ 0.35	1.81	1.85	14	4,733		
165.00	AMZN110521P00165000	2.91	↑ 0.48	2.74	2.78	65	5,812		
170.00	AMZN110521P00170000	4.05	↑ 0.47	4.00	4.10	41	4,255		
175.00	AMZN110521P00175000	6.20	↑ 1.00	5.75	5.85	137	6,620		
180.00	AMZN110521P00180000	8.15	↑ 0.70	8.05	8.15	104	2,761		
185.00	AMZN110521P00185000	11.25	↑ 1.15	11.00	11.10	55	1,780		
190.00	AMZN110521P00190000	14.95	↑ 1.95	14.40	14.50	154	1,592		
195.00	AMZN110521P00195000	19.15	↑ 1.95	18.00	18.15	4	334		
200.00	AMZN110521P00200000	22.75	↑ 1.20	22.45	22.75	5	273		
205.00	AMZN110521P00205000	27.85	↑ 2.85	27.25	27.50	1	52		
210.00	AMZN110521P00210000	30.75	0.00	31.75	32.05	20	92		
215.00	AMZN110521P00215000	33.45	0.00	36.55	36.95	2	39		
220.00	AMZN110521P00220000	37.25	0.00	41.45	41.85	1	146		
225.00	AMZN110521P00225000	45.05	0.00	46.45	47.35	15	36		
250.00	AMZN110521P00250000	72.10	↑ 5.70	71.05	72.70	10	10		

:: Poznámka - nelineárnosť PDR ::

- Rovnica na oceňovanie derivátov v Lelandovom modeli s transakčnými nákladmi

$$\frac{\partial V}{\partial t} + \frac{1}{2}\sigma^2 S^2 \left(1 - \frac{c}{\sigma\sqrt{\Delta t}} \sqrt{\frac{2}{\pi}} \operatorname{sign} \left(\frac{\partial^2 V}{\partial S^2} \right) \right) \frac{\partial^2 V}{\partial S^2} + rS \frac{\partial V}{\partial S} - rV = 0$$

nie je lineárna. To znamená, že napríklad súčet, rozdiel, alebo nejaká iná kombinácia riešení už nie je riešením. Z toho vyplýva, že cena kombinovaných stratégií sa už nedá vypočítať tak, že oceníme každú opciu zvlášť a výsledok zložíme. (To sa dá len pri lineárnych rovniciach, ako je napríklad pôvodná Black-Scholesova rovnica.)

- Nemožnosť takého výpočtu sa dá vidieť aj z nasledovnej úvahy: Ak oceníme každú opciu samostatne, zarátavame tak transakčné náklady vznikajúce z udržiavania každého replikačného portfólia zvlášť. Ak nemáme transakčné náklady, nevadí, že udržiavame akoby dve replikačné portfóliá. Môže sa stať, že v jednom akcie kupujeme a v druhom predávame. Žiadne náklady z toho však nevznikajú. V prípade transakčných nákladov to už nie je pravda. Vtedy treba portfólio uvažovať ako celok, a v prípade uvedenej situácie nerobiť zbytočné transakcie.

:: Ďalšie príklady na precvičenie ::

1. [Vzorová písomka, 2009]

5. (2.5 b.) Uvažujme transakčné náklady podľa Lelandovho modelu. Predpokladajme, že rozdiel medzi bid a ask cenou akcie je pol percenta ich priemernej hodnoty. Volatilita akcie je 0.6. Dnešná hodnota akcie je 140 USD. Úroková miera je pol percenta. Uvažujme call opciu s expiračnou cenou 150 USD a expiráciou o štvrt roka. Uveďte jeden prípustný čas medzi dvoma zmenami portfólia (Lelandovo číslo je medzi nulou a jednotkou) a príslušnú bid a ask cenu opcie.

2. [Písomka, 2009]

4. Predpokladajme, že rozdiel medzi ask a bid hodnotou akcie je štvrt percenta ich priemernej hodnoty. Volatilita akcie je 0.5. Dnešná hodnota akcie je 100 USD. Uvažujme call opciu s expiračnou cenou 120 USD a expiráciou o rok.

(a) [1 bod] Pre aké časy medzi dvoma zmenami portfólia pri hedžingu je Lelandovo číslo medzi nulou a jednotkou? Čas vyjadrite v hodinách, predpokladajte, že burza je počas pracovných dní otvorená sedem hodín.

(b) [1 bod] Zvoľte si jeden prípustný čas a vypočítajte bid a ask cenu opcie.

5. Vyberte si jednu put opciu firmy MSFT z cvičenia

(a) [1 bod] Vypočítajte pomocou Lelandovho modelu implikovanú volatilitu a implikovaný čas medzi dvoma zmenami portfólia.

Použitá dáta (všetky vstupné dáta - tak, aby sa výpočet dal zopakovať):

Výsledok:

Poznámka: Teraz sme na cvičení pracovali s opciami firmy AMZN, takže pri riešení tejto úlohy si vyberte niektorú z týchto put opcií.

3. Uvažujme rozdiel bid a ask ceny opcie ako funkciu ceny akcie S . (Ostatné parametre - volatilita akcie, parameter c charakterizujúci transakčné náklady, úroková miera, expiračná cena a čas expirácie opcie - sú konštantné).

- o Značíte graficky tento rozdiel pre zvolené hodnoty parametrov.
- o Pre akú cenu akcie je tento rozdiel maximálny? Vypočítajte analyticky pre všeobecné hodnoty parametrov.

Cvičenia z finančných derivátov, 2011
Beáta Stehliková, FMFI UK Bratislava

E-mail: stehlikova@pc2.iam.fmph.uniba.sk

Web: <http://pc2.iam.fmph.uniba.sk/institute/stehlikova/>
